

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De Sanctis Martyribus Luciano Episc., Maximiano Presbyt. Juliano Diacono
Bellovaci In Gallia Belgica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

appropinquanti, atque ista jussu publice edicere: Non ascendetis, neque bellabitur contra fratres vestros filios Israel: revertatur vir in domum suam; a me enim factum est verbum hoc, permittente scilicet defectionem illam populi in ultionem scelerum Salomonis. Paruit ille intrepidus divino mandato: visque verbis illius addita divinitus est: nam audierunt sermonem Domini, ut 3 Reg. 12, 24, et 2, Paralip. 11, 4, dicitur, et reversi sunt de itinere sicut eis præceperat Dominus, nec perrexerunt contra Jeroboam.

Obedientia
Principum,
et Regis.

2 Egregie hæc Jacobus Salianus noster expendit tom. 4 Annalium veteris testamenti, ad an. Mundi 3061, nu. 4, et 3. Eximium plane, inquit, et admirabile Regis, et Principum ejus, et universi exercitus obedientiæ exemplum. Nam si rem ipsam intuemur; agebatur de re omnium maxima, de qua homines inter se contentiosissime decertare solent, eamque rebus omnibus anteferre, rati regnandi causa, ut aiebat cum Etheocle Julius Cæsar, jus omne violari posse, ceteris autem rebus pietatem colendam. Quanto hic magis ad bellum inflammabantur animi, cum ad commune illud Principum desiderium, vindictæ cupiditas et ignominia amissi regni accederet, quibus quasi gladiis ignis ille fodicaretur? Si gerendæ rei opportunitatem; collectus erat jam exercitus maximus atque validissimus, stabant in armis acies: si finem querimus; causam justam defendebant, injustam defectionem puniunt, ut merito victoriam sperare possent: si personam a bello revocantem; unus homo prohibebat, qui se Dei jussu loqui profitebatur, qui nullam pro se rationem, nullam causam, nullum miraculum præferbat. Quem plerique ut delirum senem, cum contumelia procul amandassent: imo et ut proditorem, et ab hostibus subornatum, male multatum in crucem egissent.

Regis pa-
tientia.

3 Quid ipse Rex Roboam, nonne admirabilem exhibet patientiam, animique demissionem? Qui ne verbo quidem uno contradicit Prophetæ: non opponit belli æquitatem; agi non de injuste acquirendo, sed juste recuperando regno. Non queritur injuriæ sibi factæ atrocitatem, ereptam maximi regni partem, interfectum quæstorem regium; se ipsum conviciis appetitum, et ad fugam compulsus. Non objicit collectum jam magno labore, magnisque sumptibus exercitum; si dimittatur, hostes in armis quamprimum fore, aut etiam jam esse, quireliquam regni partem eripiant.

Militum
animi divi-
nitus permoti.

4 Oportuit utique Deum totum exercitum a pugna

cupiditate divinitus avertere, metum et terrorem et victoriæ desperationem in corda eorum injicere, eisque certo persuadere se contra Deum ipsum, non contra homines pugnam capessere. Et huc videtur alludere Abia qui Roboamo patri successit in regnum, cum fatetur eum fuisse rudem, et corde pavido; ideoque neque Israelitis resistere potuisse. Accebat non ignotum Roboamo et Principibus Abiæ Silonitæ facinus et vaticinium. Nec forte miraculum aliquod defuit: quamquam et hæc ipsa tam inopinata cessatio ab armis, non exiguum prodigium fuisse videatur. Audierunt, ergo, sermonem Domini et reversi sunt de itinere, sicut præceperat eis Dominus.

EX VARIIS.

2 Paral. 13. 7.

3 Reg. 11.

5 Cum deinde in omne flagitium præceps iret cum Proceribus suis Roboamus, triennio post, irato Numine, ascendit, inquit sacer scriptor 2 Paralip. cap. 12, Sesac Rex Ægypti in Jerusalem (quia peccaverant Domino) cum mille ducentis curribus, et sexaginta millibus equitum: nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex Ægypto, Libyes scilicet, et Troglodytæ, et Æthiopes. Cepitque civitates munitissimas in Juda, et venit usque in Jerusalem. Semeias autem Propheta ingressus est ad Roboam et Principes Juda, qui congregati fuerant in Jerusalem fugientes Sesac, dixitque ad eos: Vos reliquistis me, et ego reliqui vos in manu Sesac. Viri sancti aspectu et oratione contreriti cum Rege Principes, Justus est, inquit, Dominus. Flectit ea submissio confessioque benignissimum Numen, ut tantisper furorem Ægyptii Regis compesceret, ne crudelius sæviret in populum, sed tributo urbi imposto, temploque ac regia spoliatis, domum abiret. Idque ab eodem denuntiatum est Semeia, divinatorum interprete judiciorum. Cumque vidisset Dominus, inquit Scriptura, quod humiliati essent, factus est sermo Domini ad Semeiam dicens: Quia humiliati sunt, non disperdam eos, daboque eis paucillum auxilii, et non stillabit furor meus super Jerusalem per manum Sesac. Verumtamen servient ei (pendendo nimirum tributo) ut sciant distantiam servitutis meæ et servitutis regni terrarum, etc.

Semeias in-
trepide impios
inceptat.

6 Cetera Semeiæ acta in obscuro sunt, nisi quod eum quædam scripsisse constat, de quibus 2 Paralip. 12, 15. Opera vero Roboam prima et novissima, scripta sunt in libris Semeiæ Prophetæ, et Ado Videntis, et diligenter exposita. Verum hi quoque libri, a Jacobo Bonfrerio nostro, Præloquoior. in Scriptur. cap. 6, sect. 2, sacris scriptis accensi, interciderunt.

Ejus scripta.

DE SANCTIS MARTYRIBUS

LUCIANO EPISC., MAXIMIANO PRESBYT.

JULIANO DIACONO BELLOVACI IN GALLIA BELGICA.

§ I. S. Luciani et sociorum celebris in sacris fastis memoria.

VIII JANUARI.

S. Lucianus
bellovacorum
Apostolus.

Bellovacii Gallia Belgicæ populi inter Somanam, Æsiam et Sequanam amnes, mareque Britannicum siti, Christiana religione a S. Luciano instituti sunt; quem quidam Presbyterum, ipsi, Episcopum fuisse asserunt, itaque a majoribus traditum. Quia de ejus ætate aliqua est inter Auctores controversia, ut § 2 dicemus, visum hic est Martyrologiorum, quæ eum celebrant, verba dare, aliquam fortassis lucem allatura. Ex his illud patebit alterum ejus sodalium Maximianum, Messianum, Massianum, Maxianum dici. Antonius Loiselius testatur Bellovacii, Messianum passim appellari, et in Martyrologio illius Ecclesiæ Messianum scribi.

2 Beda: Bellovaco sanctorum Martyrum Luciani

et Messiani. ms. Centulense, Bedæ præferens nomen, et ms. Ecclesiæ S. Mariæ Ultrajecti: Civitate Bellovaco sanctorum Martyrum Luciani, Maximiani (Ultraj. Massiani) et Juliani. ms. Ecclesiæ S. Lamberti Leodii, itidem sub Bedæ nomine: Belvaco Sanctorum Luciani Presbyteri, Maximiani, et Juliani Martyrum, Usuardus: Belvacus Sanctorum Martyrum Luciani Presbyteri, Maximiani, et Juliani: quorum Maximianus et Julianus primo a persecutoribus gladio puniti sunt. Deinde B. Lucianus post nimiam cædem, cum Christi nomen viva voce confiteri non metuisset, priorum sententiam et ipse accepit. Eadem habet Bellinus de Padua, et Martyrologium Romanum, nisi quod in hoc post illa, Deinde B. Lucianus, additur, qui cum S. Dionysio in Galliam venerat.

3 Ado: Belvacii Sanctorum Luciani et Messiani. Notherus: Melloacia (legendum, Belloaci) S. Luciani, socii

Ejus et socio-
rum nomina
in sacris ta-
bulis 8 Ja-
nuar.

EX VARIIS.

socii B. Dionysii. Item Messiani. *Quædam recentiora mss. nomine Usuardi insignita vocant S. Lucianum B. Petri discipulum; alia Antiochia cum S. Petro Romam venisse aiunt, ut Andreas Saussaius in Martyrologio Gallicano, ubi prolixum ejus contexit elogium. mss. monasteriorum Latiensis et S. Martini Tornaci: Belvaco civitate natalis S. Luciani Episcopi et Martyris, qui ab urbe Roma egressus Galliarum civitatem Belvacensium perveniens, verbo prædicationis et miraculorum signis effulgens, multum ibi Domino populum acquisivit. Quem apparitores Juliani Imperatoris perquirentes, vinctis manibus cæsum decollaverunt. Cujus corpus exanime, ut fertur, se erigens, et manu propria caput sanctum abscissum apprehendens stabili gressu ad locum, quem vir sanctus funeri tradendum elegerat, deportavit. Addit ms. Tornac. Scriptum in gestis ejus. Franciscus Maurolycus: Belvacii Sanctorum Luciani Presbyteri, ac B. Petri discipuli: necnon Maximiani, et Juliani puerorum ab ipso conversorum, et baptizatorum: ex quibus primus Episcopus, secundus Presbyter, tertius Diaconus: quorum primus constantiam secutus, post eos a persecutoribus cæsus est, tempore Clementis Papæ. Galesinius: Belluaci, sanctorum Martyrum, Luciani Episcopi, Maximiani Presbyteri, ac Juliani: quos is religionis Christianæ præceptis instituit ac baptizavit. Fuit autem Lucianus Principis Apostolorum Petri discipulus, ab Clemente I Pontifice in Galliam missus, urbisque Belluaci factus Episcopus, multa millia hominum ab idolorum cultu ad Christi Domini fidem advocavit: vir extitit patientia admirabili, summaque abstinentia; herbis solum, et aquæ potu victitabat: quadragesimæ tempore bis cibum in hebdomada capiebat, celestis panis vi sustentatus. Decreto Domitiani Imperatoris cum Præfectus Julianus persecutionem teterrimam in Christianos exerceret, istius jussu illi duo primum capite plectuntur; deinde hic, in maxima tuendæ fidei constantia, exercebatur vehementer, eadem capitis pœna afficitur. Meminere quoque horum sanctorum Martyrum Constantinus Ghinius, ms. Florarium, aliique.*

4 etiam ac 7
Janu.

4 Petrus Lovetus Antiquitatum Bellocensium lib. 2, cap. 3, scribit in quibusdam Martyrologiis, vii Januarii (quo die martyrio coronatum tradit) ejus extare memoriam. iv Januarii Rabanus et ms. S. Maximini Treviris isthæc habent: Eodem die Passio Luciani Presbyteri et Martyris; qui missus a Roma prædicare verbum Dei in Galliis, martyrizavit sub Juliano Cæsare, in iisdem partibus occisus gladio, per cujus prædicationem multi conversi sunt ad fidem: ad cujus sepulchrum multa ostenduntur miracula, et sanitates fiunt plurimæ. Eadem fere habet ad illum diem Notkerus.

Item 15 Sept.
et 16 Octob.

5 xv Septembris, et xvi Octobr. aliqua facta S. Luciani ac sociorum translatio videtur, quæ et relata in Martyrologio. Nam priori die ms. monasterii S. Martini Tornaci isthæc habet: Belvagiis translatio corporis S. Luciani. Posteriori vero ms. Martyrologium Centulense: Civitate Belvaco SS. Luciani, Maxiani et Juliani Martyrum. Idem habent complura, quæ penes nos sunt mss. Kalendaria. Usuardi quoque editio Parisiensis an. 1536. Eodem die Sanctorum Martyrum Luciani, Maximiani, et Juliani. Passa est etiam Maxima virgo cum eis. Verum hoc de Maxima videtur incuria typographi adjectum, cum ea in Africa ab Geiserico cum Saturniano et Martiniano plurimos cruciatus perpessa, in canobio Virginum tandem placido fine quieverit, ut ad eum diem dicemus.

§ II. De S. Luciani ætate.

S. Dionysii
Parisiorum
Apostoli
socius fuit.

Socius fuit S. Dionysii Parisiorum Apostoli Lucianus. Illum Areopagitam fuisse, si non antiqui scriptoris certa auctoritate stabilitum, saltem constanti Gallicanarum Ecclesiarum receptum est traditione. Hanc convellere

animus non est: quibus nitatur rationibus ix Octobris expendemus. Non desunt certe viri eruditi, qui omnino alium ab Areopagita asserant Dionysium illum Parisiorum Apostolum, S. Gregorium Turonensem secuti, qui lib. 1 histor. Francor. c. 28, ita scribit: Hujus (Sexti Papæ) tempore septem viri, Episcopi ordinati, ad prædicandum in Gallias missi sunt, sicut historia, passionis sancti Martyris Saturnini denarrat. Ait enim: Sub Decio et Grato Consulibus, sicut fidei recordatione retinetur, primum ac summum Tolosana civitas S. Saturninum habere cœperat Sacerdotem. Hi ergo missi sunt: Turonicis Gratianus Episcopus, Arelatensibus Trophimus Episcopus, Narbonæ Paulus Episcopus, Tholosæ Saturninus Episcopus, Parisiacis Dionysius Episcopus, Arvernus Stremonius Episcopus, Lemovicinis Martialis est destinatus Episcopus. Hanc S. Saturnini historiam dabimus xxxix Novemb. in qua verba illa, sicut fidei recordatione retinetur, ostendunt esse perantiquam.

7 Antonius Loiselius Commentar. Belloc. c. 3, An is Areopagita. 2, huic Gregorii Turonensis sententiæ favere ait veteres Gallicas et Anglicas Legendas, et multa ipse quoque de hac questione disputat, propenditque in eam partem quæ negat Areopagitam Parisiis prædicasse. Joannes Savaro vir doctissimus, in Originibus Claramontanis profertur idem se sentire, et in suis ad Gregorium Notationibus id solidis rationibus confirmaturum se spondet: an eæ Notationes prodierint, nos latet.

NOT. 120.

Petrus Halloix Noster conatur Gregorii, ac Sulpitii Severi idem fere scribentis auctoritatem infringere, ac multa congerit argumenta, quibus probet Parisios ab Areopagita conversos: sed non difficile esset fortassis eorum pleraque refutare. Nam quem recitat Fortunati hymnum, suspicari forte quis possit post Ludovici Pii ætatem esse compositum, uti et S. Genovefæ vitam secundam, quam in Januarii dedimus, cujus cap. 4, num. 14, dicitur S. Dionysius a Clemente Papa missus in Galliam. Nam quæ xviii annis ab ejus morte scripta fertur vita, ea an extet haud constat, ut in nostra isthæc Præfat. num. 2 diximus.

8 In vita S. Quintini Martyris, quam xxxi Octobris dabimus, isthæc habentur: Hac itaque tempestate Beatissimus Quintinus, et Sanctissimus Lucianus Roma egressi, Domino ducente Gallias venerunt. Fertur etiam, sed et libelli de eorum certaminibus testantur, cum eis Sanctos Crispinum et Crispinianum, Ruffinum, Valerium, Marcellum, Eugenium, Victorianum, Fuscianum, Piatonem atque Regulum pariter advenisse, etc. In omnibus mss. jungitur Lucianus Quintino, hic vero sub Diocletiano et Maximiano passus dicitur. Baronius in Not. ad Martyrologium duos propterea facit Lucianos. Lovetus Quinetinum, Crispinum, Crispinianum, Piatonem vult missos quoque a S. Clemente in Gallias: probat ex vita SS. Sixti et Sinicii, qui S. Petri discipuli fuisse dicuntur, primique Remorum Apostoli, apud quos cum parum se proficere cerberent, ad Suessiones se contulere, et benigne isthæc ab iis quos SS. Crispinus et Crispinianus mysteriis nostræ religionis imbuerant, excepti sunt. At vita SS. Sixti et Sinicii, quam i Septembris dabimus ex duobus mss. habet eos tempore Diocletiani, occisis jam Crispino et Crispiniano, esse Roma in Galliam missos. Martyrologium Romanum discipulum quidem S. Petri Sixtum facit, sed sub Nerone occisum: sicque non potuisset ad urbem Suessionum venire post eadem eorum, qui demum Domitiano imperante isthæc advenissent, ut vult Lovetus.

Quando is in
Galliam ve-
nerit.

Quando SS.
Crispinus et
Crispinianus.

9 Crispinum et Crispinianum sub Diocletiano et Maximiano occisos esse non solum Martyrologium Romanum, sed eorum excusa et manu exarata Acta clamant, in quibus Luciani, sive Lucii, Quintini, Ruffini, Valerii, Eugenii mentio fit, dicunturque omnes Romæ claris orti natalibus. Ea xxv Octobr. dabimus: De S. Piatone, vel Piatone, constantior nostratum scriptorum sententia est, ut i Octobris dicemus, sub Maximiano subisse

subiisse martyrium; itaque tradunt Molanus, Buzelinus noster, Miræus in fastis Belgicis et Chronico, S. Paschasius Ratbertus in vita SS. Valerii et Rufini, scribit eos cum Quintino, Crispino, Crispiniano venisse ab urbe Roma, sed non cum Dionysio. De ceteris singillatim suis locis agemus. De Dionysio et Luciano, illud unicum nunc statuimus. Non liquere. Interea, quia sic expedit, dum certius quid reperiamus, sequemur Ecclesiarum Gallicanarum traditionem.

§ III. S. Luciani vita, aliorum testimonia.

Antonius Loiselius Commentar. Bellovac. cap. 3, scribit in S. Luciani cenobio receptam opinionem esse, ejus ac sociorum res gestas ab Odone I Episcopo Bellovacensi esse conscriptas. Sedit Odo temporibus Caroli Calvi, ex Abbate Corbeix assumptus, ut patet ex Epistola Nicolai Papæ ad Trasulfum Abbatem Corbeisensem et aliis tom. 3, Concil. Gallix. Triplicem S. Luciani historiam nacti sumus: primam nobis ex ms. monasterii S. Luciani juxta Bellovacum, transmisit Petrus Lovetus V. CL. Extabat eadem in ms. monasterii S. Maximini Treviris, sed plerumque ampliata; cui similem aliam habuisse, cum suis rerum Bellovacensium Commentarios scriberet, eundem Lovetum video. Priorem tamen dare maluimus, quod probabilius sit genuinam esse, atque ab Odone scriptam: 1, quia ex codice illius cenobii, ubi ea viget traditio. 2, quia eadem quæ in hac habentur verba, citat Loiselius ex vita cujus Odonem auctorem putat. Alteram exhibuit nobis ms. monasterii S. Mariæ de Ripatorio nobis a Petro Francisco Chiffletio nostro commo-
 datus, cui congruit quæ in Nicolai Belfortii schedis extat. Eam a Monacho quopiam, viro erudito, scriptam putamus. Tertia brevior extat in Bonino Membreto, Agonibus Martyrum, Vincentio Bellovac. lib. 10, c. 23 et 26. S. Antonino par. 1, tit. 6, cap. 26, § I. Aliam quandam; et, ut conjicio, luculentior, citat Lovetus lib. 2, cap. 1, ex ms. codice S. Michaelis Bellovac, ex eaque tradit, cum Julius Vindex contra Romanos Neronis tempore rebellaret, extractam esse arcam Bellovacensem. Citat priorem vitam ex ms. monasterii S. Victoris juxta Parisios, et ms. Belvacensi, Papirius Massonus, lib. de fluminibus Gallix, qui et aliam testatur Græcam extare.

11 Brevem S. Luciani vitam habet Petrus de Natal. lib. 2, cap. 33. Gallicam fusiorem Renatus Benedictus. Meminit Luciani Metaphrastes in vita S. Dionysii his verbis: Quemdam ex iis qui cum eo versabantur, inclytum inquam Lucianum, qui etiam Presbyteri dignitate erat ornatus, (eum enim sequebantur multi ex iis qui virtutem amplectebantur: simile enim, ut dicitur, simili gaudet) misit ad civitatem insulæ Belvacensis, prædicaturum pietatem. Scribere debuisse: Ad civitatem pagi Belvacensis. Methodius in ejusdem Dionysii vita: Aquitanix partibus misso S. Saturnino ipse cum S. Luciano, et S. Rustico, et S. Eleutherio Lutetiam Parisiorum venit. Sanctus autem Lucianus Presbyteri honore ornatus, ad Bellovacorum urbem missus est, qui etiam infidelibus populis veritatis Evangelium prædicaret. Recenset S. Lucianum inter ceteros Galliarum Apostolos Petrus Venerabilis, tractatu contra Petrobrusianos.

12 Caput S. Luciani et alterum brachium asservantur in monasterio S. Luciani ad ipsa fere urbis Bellovacensis subarbia; reliquum corpus in æde cathedrali, thecæ inclusum S. Eligii industria fabricata, ut in hujus vita testatur S. Audoenus lib. 1, cap. 32. Illud vero monasterium a Chilperico Rege ædificatum, aut restauratum tradit Loiselius. Episcopi Belvacenses adituri Episcopatus possessionem, tenentur noctem in hoc cenobio transigere: quo deinde ritu a civibus et Clero excipiuntur, exponit eodem cap. Loiselius.

13 Sanctorum quoque Maximiani et Juliani reliquias elegantithecæ a se consecræ inclusit S. Eligius, ut eodem loco testatur S. Audoenus. Cum parum honesto tumulo

in loco martyrii sui conditæ essent S. Maximiani reliquix, apparuit S. Lucianus S. Eberulpho Abbati S. Fusciani juxta Ambianos, de quo xxv Julii, eumque monuit ut sacras Martyris exuvias ipso cædis loco pervestigaret et cum suis reconderet. In preces se cum Fratribus dat Eberulphus, ac deinde montem Millium petit, terram fodit, Martyris invenit sepulchrum, e quo divina quadam suavitas odoris exalavit, omnemque late locum complevit. Sacras reliquias inde quo jussus erat transtulit, cumque S. Luciani pignoribus collocavit: quo tempore multorum varix curata cælesti virtute egritudines, aliæque edita sunt prodigia. Hæc Chilperici, qui tetrarchiæ suæ sedem apud Suessiones habuit ab anno DLXII ad DLXXXIV temporibus, gesta sunt, narraturque a Loveto lib. 2, cap. 19. Extat S. Maximiani, sive Messiani nomine Prioratus medio milliari a S. Luciani Abbatia distans, eoque putantur loco trucidati, Loiselio teste.

S. Maximiani inventa.

VITA.

AUCTORE ODONE EPISCO.

Ex veteribus mss.

CAPUT I.

S. Lucianus mittitur in Gallias.

Pretiosorum Martyrum victorias et gesta, Fratres carissimi, enarrare, nihil aliud est, quam laudes Christi dicere, et triumphum virtutis ejus in suis Martyribus ad gloriam sui nominis prædicare: quoniam in omnibus ipse victor exstitit, qui ait suis: Confidite, quia ego vici mundum. Ergo in omnibus benignissimus ipse Jesus vicit, qui pro omnibus solus prior pugnavit. Et ideo sancti Martyres tanto proximiores sunt Christo præ omnibus honorificati in gloria, quanto imitatores ejus fuerunt in passione. a Ipsi siquidem suppleverunt quæ deerant passionibus Christi: et ideo iterum jure dicitur in his omnibus Christus passus, quia ipsi membra ejus erant. Unde et in ipsis rursus recte victor prædicatur, quia toties per eos vicit, quotiescumque Martyr in passione pro Christo victor occubuit. b Oportet itaque nos laudare viros gloriosos, quorum doctrinis longe lateque per orbem gloriosa Christi refulget Ecclesia, et ipsi sub ara Dei, amicti stolis candidis cruce proprio purpurati, et in Christi sanguine dealbati, feliciter requiescunt.

2 De quorum collegio exstitit Beatissimus Lucianus insignis et gloriosus Martyr: c quem ipso fontis lavacro, d divina perfudit gratia, ita ut ex eventu rei daretur indicium, quod magnus futurus esset pro merito sanctitatis in populo. Lucius enim a progenitoribus secundum carnem est vocatus, e a magno Consule Lucio trahens non solum carnis originem, verum etiam et vocabulum. Sed demum per gratiam sancti Spiritus, more sanctorum Patrum, in melius commutatum est nomen ejus; ut qui erat parentibus dictus Lucius, diceretur Deo postea per gratiam aucto nomine Lucianus: quatenus ex hoc patesceret indicium, quia in nova luce profuditur, qua renatus erat in Domino, tandem eandem lucem, qua renatus erat in Christo, una cum ceteris sanctis viris prædicare primum deberet in gentibus. Claret igitur Romanum eum fuisse genere, nobili ex prosapia: sed nobilior factus est in spiritu, quia per adoptionem gratiæ inventus est æterni Regis filius. Quod si quæritur ab eo, cujus institutus sit doctrina, et eruditus magisterio; vere Petri Apostoli discipulus fuit, et in ejus fundatus fide, atque cælestibus imbutus disciplinis: quod satis series gestorum, tempus, et ordo loquuntur. f Conversatus est autem jam renatus in Christo perfectus tiro Christi Romæ positus, ac si in castris militaribus; ut quandoque egressurus ad gentes strenuus haberetur bellator, et propugnator in fide fortissimus.

3 Cum autem enutritur doctrina Dei in virum perfectum,

Christus in Martyribus vincit, et eorum laudibus honoratur. Joan. 16. 33.

a

b

c

d

e

S. Lucianus puer baptizatur, ante Lucius dictus.

Romanus erat, S. Petri discipulus.

f

Vita S. Luciani ab Odone Episc. scripta.

Aliæ aliquot.

Qui de eo agunt scriptores.

Ejus reliquix:

not. 121. sociorum.

AUCTORE
ODORE EPISC.
EX MSS.
g
S. Dionysius
Roman venit:

mittitur a
S. Clemente
in Gallias.

Adjungitur ei
S. Lucianus.

h

fectum, factum est ut inclytus Martyr Dionysius Christo duce Romam deveniret; *g* ubi post excessum Apostolorum jam B. Clementem Pontificem Apostolicæ Sedis apicem gubernantem invenit. A quo idem S. Dionysius, qui et Macarius, officiosissime est susceptus, et digno honore satis venerabiliter habitus, tam pro suæ sanctitatis merito, quam et propriæ vitæ longa jam diu familiaritate in Christo. Unde et apud eundem summum Pontificem non parvo temporis spatio conversatus est, ut se mutuis recrearent aspectibus, et divinis se refoverent colloquiis, atque suis se vicissim corroborarent virtutum exemplis. Cui inter quamplura scripturarum sanctorum colloquia B. Clemens divino afflatus spiritu ait: Videsne, mi frater carissime Dionysi, quanta est messis in gentibus Dominicæ sationis, et quam pauci sunt operarii in verbo divinæ prædicationis? Quia ergo de omnibus Catholicæ fidei sufficienter es eruditus doctrinis, et omni religione Christiana imbutus, atque virtutibus corroboratus; perge, rogo, in nomine Domini Jesu Christi ad occidentas partes, ut bonus miles, et præliare contra hostes immanissimos prælia Domini Dei tui.

4 Quibus ita edictis, cum jam ad hoc Beatissimus Dionysius assensum præhisset proficiscendi; cœpit S. Clemens socios ei quærere et adjuutores strenuos in verbo, nec non in vita et sanctitate idoneos, ministros quoque divini officii præcipuos et quam plures: inter quos etiam elegit idem Pontifex in sanctitate hunc probatissimum virum Lucianum consortem quem et *h* ordinavit Episcopum, quia fuerat sub doctrina Petri Apostoli ad fidem penitus institutus, ut non deessent singula Ecclesiasticæ disciplinæ officia inter tam probatissimos viros. Quem ideo, quia antiquior Christi et Petri fuerat discipulus, ita consociavit S. Dionysio ut ejus esset interpres, et ceteris quasi Pater venerabilis et egregius magister in doctrina et religione sanctitatis. Quibus ita dispositis inter quam plurima doctrinæ Christi instituta et monita pietatis ad ultimum eos ita alloquitur, dicens: Itacarissimi et fortissimiac strenui bellatores Christi: et sicut fuit Dominus cum sanctis Patribus nostris Apostolis, et cum eorum cooperantibus; ita sit vobiscum in omnibus operibus verbi divini. Vos enim, inquit, maximam et innumerabilem plebem Domino acquisituri estis ex gentibus, et introducturi in terram reprobationis. Sicque post multa singulis contradita et omnibus simul reserata fidei Sacramenta; dans pacem omnibus, ita eos absolvit, et jussit sanctam illam fraternitatem in pace abire.

a Ita nempe S. Paulus epistolæ ad Colossenses 1, 24. Adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne mea, pro corpore ejus, quod est Ecclesia.

b Ms. S. Max. quædam hic interjicit de imitandis, qui laudantur, Martyribus.

c Addit. ms. S. Max. qui olim a pueritia sacro baptismate a Domino est consecratus, et celestibus disciplinis plenissime eruditus. Lovetus lib. 2, cap. 2, ait a S. Petro Romam conversum. Venatus Benedictus, ex Oriente cum S. Petro Romam venisse.

d Addit. ms. S. Max. sicut ipse suis declarat responsis.

e Lovetus disertè filium Lucii Consulis vocat. Multi prænomine Lucii Consules fuere S. Petri Apostoli ætate, uti etiam sequentibus sæculis.

f Græce et Latine doctissimum fuisse scribit Lovetus, et ms. S. Max. in quo et de ejus constantia zeloque et aliis virtutibus nonnulla subduntur. Saussatus ait, post Petri mortem diversa Italia loca pertrasse, ac late verbi divini sementem dispersisse.

g Lovetus scribit Dionysium Romanum venisse, ut Petrum et Paulum captivos viseret; sed cum appulit reperisse illis interfectis Clementem jam Pontificem creatum: cum a Petri cede ad Clementis electionem plures fluxerint anni, Pontificatum gerentibus Lino et Cleto, ut de hoc dicemus xxvi April. de Illo xxiii Septemb. at de Clemente agemus xxiii Novembr.

h Alii a S. Dionysio; Martyriologia Sitvaneclensia, teste Loveto, a S. Regulo Episcopum consecratum tradunt.

CAPUT II.

In Italia prædicat, venit Arelaten.

Qui simul pergentes ac prædicantes primum per omnem Italiam verbum Dei, antequam Ticinum

appropinquassent, *a* quodam in loco non multum longe a civitate, quæ dicitur Parma, in via visum est Beatissimo Luciano, ut Evangelizaret populo eodem in loco verbum Dei; et revocaret eos a vana superstitione et cultura idolorum, propter illud quod canitur in psalmo: Euntes ibant et flebant mittentes semina sua; et quæ acceperat acsi fidelis dispensator erogaret in populo. Sed homines loci illius cum essent adhuc gentiles, et nimium idolorum cultibus implicati, injurias deorum suorum non ferentes, neque sibi verbum Evangelizari divinum; mox apprehendunt sanctissimum Lucianum, et contumeliosum affectum posterunt eum in custodia publica, quæ adhuc hodie monstratur omnibus eo in loco transeuntibus. In qua cum ingrederetur, magno psallebat cum gaudio, ita dicens: Deduc me Domine in via tua, et ingrediar in veritate tua, atque illud: Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea.

6 Sicque vir sanctus in hac se agebat custodia, quasi sub umbra alarum Dei et totus in spe protectionis Christi positus orabat Dominum, ita decens: Educ Domine de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo; quoniam me expectant justi: ut per me, Christe salvator mundi, ad te justificentur ex gentibus, qui prædestinati sunt ad vitam. Cum talia et hujusmodi beatus et sanctus corde Domino decantaret; mox petitio ejus penetravit caelos, ne sine suis remaneret in via, qui cum eis optabat ire ad passionem, et pervenire ad quos missus fuerat. Non itaque præclarus athleta Christi refugiebat pro Christo vitæ dispendium percipere; sed rogabat devotus, ut prius faceret fructum sibi a Domino reprobissimum, et tum demum cum multo fœnore messis perveniret una cum sociis suis ad palmam martyrii, et ad vitæ præmium. Cui itaque mox adfuit divina virtus in adjutorium. *b* Erant ibidem jam quidam Christiani, quos tetigit divina virtus: scientes quod factum fuerat in sancto viro, venerunt nocte ad eum in carcerem, et arte qua potuerunt pro Christi amore absolverunt eum de ergastulo, atque una cum sanctis suis commilitonibus liberum abire fecerunt.

7 At vero illa sancta societas prosperis successibus hinc inde Ticinum veniunt *c* ad regiam Italiæ civitatem. Ibi siquidem paullulum requiescentes, non cessabant a laudibus divinis, neque deficiebant ubi vel ubi prædicare verbum Dei, ita ut cerneret eorum prophetiam, quia speciosi pedes Evangelizantium pacem, Evangelizantium bona. Huc illicque discurrentes confidenter agebant, confisi ex Dei auxilio. Ibant igitur gaudentes memores eorum quæ in Actis leguntur Apostolorum, quoniam et ipsi jam participes erant facti passionum Christi, et digni habitus pro ejus nomine contumelias pati. Qui simul pergentes, nullus est qui edicere queat quot millia hominum conversi sint in tempore ad Christum: et prædicabant evangelizantes omnibus verbum salutis. Comitabatur autem eos virtus divina, ita ut cernentes eos acsi cæli cives, et agnos inter lupos, signis et virtutibus coruscare, portantes et illuminantes Dei electorum animas.

8 Sicque tandem exeuntes ab Italia, ingressi cursu prospero mare flantibus ventis, navigio pervenerunt, ubi eos Spiritus sanctus recto perduxit itinere, et portui appulerunt Arelatensium civitatis alacriter cum gaudio. Qui exeuntes de navi, hospitio recepti sunt ab incolis ejusdem civitatis, qui eis non modicam præstabant humanitatem. Ubi cum essent pariter aggregati, more sanctorum Apostolorum coperunt ibidem simul conquirere, singuli quas partes in prædicationem eligerent, quive pariter juncti ire deberent. Sicque factum est ut *d* Marcellinum Sanctissimum cum paucis, ut fertur, ad Hispanias mitterent; *e* Saturninum vero Tolosam dirigunt, *f* acsi ad Aquitanicæ caput, ut longe lateque æterni regni Evangelium propaga-

a
S. Lucianus
juxta Parmam prædicat:

Psalm. 123. 6.

conjectur in
carcerem:

b
educitur a
Christianis.

c
Apud Insu-
bres prædicat.

Rom. 10. 15.

Isa. 52. 7.

Act. 5. 41.

Appellit Arelaten.

d

e

f

rent

rent in gentibus, et plantarent Ecclesias Christi passim usque ad Oceanum Britannicum. *g*

a Fidentia Julia, et mox patet, inter Parmam et Placentiam.
b ms. S. Max. et Lovetus ex alio ms. Erat enim ibidem jam Christi discipulus, Dominus nomine, qui perfectus adhuc hodie Confessor Christi in eodem loco, pro talibus hujusemodi operibus requiescit in corpore gloriosus. Nam et ipse locus ex ejus nomine vocabulum sumpsit, etc. narrat ab eo eductum nocte Lucianum e carcere, in quem ipse idcirco postridie ab acollis coniectus sit. Eadem refert Saussatus, nisi quod Parmam velut ista contigisse. Verum hac si ab Odone scripta fuere, non miror in aliis exemplaribus esse ommissa. Nam sive S. Clementis aetate, sive Decii temporibus venit in Galliam Lucianus, non potuit eum S. Dominus capitis sui periculo liberare, qui, ut ix Octobris dice-mus, annis post Decium quadraginta, Maximiani Cubicularius erat, ibique pro Christi fide interfectus, loco deinceps nomen fecit, qui jam Burgum S. Domini dicitur.

c Non nisi Gothorum temporibus regia urbs fuit Ticinum, sive Pavia. d Hunc omittit Lovetus, nec satis mihi constat quis fuerit, nisi forte S. Eugenius Marcellus primus Toletanus Episcopus, qui S. Dionysii discipulus fuisse traditur, coliturque xv Novemb.

e Asi Martyrologium Romanum, Ado, alique Decii temporibus Tolosa occisum tradunt, et consentunt Acta quae xxix Novembr. dabitur; refragante Ecclesiae Tolosanae traditione, ut patet ex Guillelmo Catellio lib. 5. Historiae Occitanae.

f Non est Aquitania civitas Tolosa, sed Galliae Narbonensis. Ideo autem vocat Auctor Aquitanie caput, quia Aquitania Reges Aripertus Dagoberti frater, et Ludovicus Pius, sedem regiam Tolosa fixere. Plura de his Catellius.

g Lovetus plures enumerat eorum socios, variis populis datos Evangelii praecones, S. Regulum Arelatensibus, xxx Martii fastis sacris adscriptum; Ursinum Biturigibus, qui Nathanaelem fuisse volent, ix Novembris, et xxix Decembr. Clementem Metensibus, xxiii Novembris; Crescentem Viennensibus xxvii Junii, quamquam tradunt hunc ante Clementis Pontificatum martyrio coronatum; Andochium Adnis xxiv Septembris, quem tamen Martyrologium Romanum et alii tradunt a S. Polycarpo missum in Galliam; Benignum Lingonibus i Novembris, sed et hic Polycarpi discipulum dicitur fuisse; Austremonium Arvernus i Novembr. repugnat Savaro, et ipse Arvernus, omninoque contendit non nisi Decio et Grato Coss. venisse isthuc Austremonium; Frontonem Petragoricis xxv Octobris, via habet a S. Petro missum in Gallias; Eutropium Santonibus xxx Aprilis; Mellonum Rotomagensibus xxi Octobris, sicut hic a Stephano Papa tempore Aureliani Episcopus creatus dicitur: (rectius cum aliis auctoribus Nicesium scriberet Lovetus, de quo xi Octobris;) Taurinum Ebroicensibus xi Augusti; Valerium Treviris xxix Januarii, sed hunc a S. Petro ad se missum Trevirii aiunt. Mansuetum Leucis in Septembr. sed hunc quoque a S. Petro missum Ado Abbas in ejus vita scribit; Carnutibus Caranum xxvii Maii.

CAPUT III.

Bellovaci praedicat; SS. Maximianus et Julianus martyrio coronantur.

a Quibus ita dispositis B. Dionysius, qui et alio nomine Macarius pro nimia sanctitatis religione est vocatus, qui et honorem Apostolatus tradente B. Clemente susceperat, et privilegium praedicandi in gentibus, secum adhuc sacratissimum Lucianum retinuisse noscitur, donec Lutetiam a Parisiorum oppidum perveniret. Unde paucis secum retentis S. Lucianum, quem sibi nobilitas fidei sociaverat, fidesque Christi germanum fecerat, prohibitas vero mox et instantia conjunxerat, cum *b* S. Maxiano Presbytero et Juliano Diacono, Evangelizandi gratia Belvacum misit: quo custodia Romanorum et militaris exercitus, ut legimus, residebat, quoniam gens Belvacensium semper bellicosa fuisse narratur. Unde solummodo, sicut in historiis continetur publicis, ex eodem pago *c* sexaginta et eo amplius armatorum millia exisse leguntur obviam ad praelium contra Julium Caesarem, et contra Romanorum exercitum una cum reliquis Galliarum concivibus. Et ideo propter *d* custodiam ceterarum civitatum Romanus tunc temporis versabatur exercitus.

e *10* Contra quam feritatem utrarumque gentium fortissimus athleta Christi, solatio fretus discipulorum, non est perterritus venire Christi praecinctus armis, ac divina gratia corroboratus. *e* Erat enim fide constantissimus, sermone facundissimus, et virtutibus cunctis admirabilis. Coepit igitur praedicare nomen Domini, potestates aeras debellare, Christi-que Ecclesiam plantare. Spiritus quoque sancti gratia debriatus, non minus exemplis instruebat populum, quam verbis. Accebat namque virtus

Verbo, exemplis, miraculis docet.

miraculorum, et omnes morbos per virtutem Domini depellebat. Tantam enim gratiam in effugandis acceperat demonibus, ut imperio ejus audito, mox a corporibus decederent obsessis. Et diebus ac noctibus praedicando non cessans perseverabat adstruere verum et unum Dominum. Semper enim erat occupatus in oratione et *f* officio divino, in vigiliis plurimis, et jejuniis quotidianis, in abstinentia ciborum, et in omni afflictione carnis, qua se quotidie marcerabat, quatenus juxta Apostolum se hostiam vivam, beneplacentem, Christo Domino exhiberet. Unde assiduus ei victus nullus alius erat, nisi modicus panis, esusque herbarum, et aqua frigida potus. Sustentabat autem eum virtus divina, ac membra debilia Christi gratia roborabat: sic quippe anhelabat Beatus pervenire ad palmam martyrii, ut jam mundo mortuus crucem portaret quotidie post Christum Dominum: quia pro certo noverat duo esse martyrii genera, unum siquidem in occulto, aliud vero in manifesto, et idem primum istud ferebat in abscondito, (quamquam manifesta esset omnibus virtus abstinentiae) ut ad illud perveniret postmodum a Domino coronandus. Erat enim mortificatione carnis confectus, patientia decorus, mira humilitate fundatus, mansuetudine repletus. Unde tanta circa eum excreverat virtus bonorum operum, ut in terris adhuc in corpore positus, cum Angelis jam spiritu videre tur conversari in caelis. Hinc erat quod semper vultu placidus videbatur, et mente tranquillus, mira cantie decoratus, ut totus moribus et corpore probaretur conspicuus atque praeclarus.

11 Sed cum ejus fama longe, lateque percrebuisset, veniebant ad eum plurimi ut ab eo baptizarentur in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Destruiebantur idola, a quibus fuerant fabricata. Unde hostis antiquus videns sibi deperire, quos Christus per suos acquirebat famulos, tota artificii sui machinamenta ad impugnamam sanctam Dei Ecclesiam convertit: *g* et Domitianum, qui post Neronem perditionis filium secundam persecutionem in Christianos exercuit, ita inflammavit, et ad tantam rabiem indignationis commovit; ut ubicumque in universo Orbe Romano Christiani invenirentur, cogeret aut diis sacrificare, aut diversis cruciatibus affectos crudeliter interfici. Ex quo per totum sibi subjectum orbem in cunctis civitatibus, oppidis, municipiis quoque et vicis publicum pependit edictum, ut omnes ministri Reipublicae Christianos idola colere compellerent, et sacrificare diis, aut diversis poenis perimerent.

12 Diriguntur proinde huc illucque persecutores Christiani nominis; inter quos *h* Fescenninus Sisinus ad Gallias una cum reliquis apparitoribus ocys venire jubetur, ad perquirendos Christi milites, maxime eos qui Roma dudum exierant, quorum fama jam excreverat, quatenus nomen Christianorum a Galliis pellerent. Tunc siquidem missi sunt tres atrocissimi viri, *i* Latinus scilicet, *k* Jarius, et *l* Antor, specialiter ad perquirendum sanctum Dei famulum Lucianum cum suis executoribus; ut ubicumque eum reperissent, aut Praesidis eum audientiae praesentarent, aut gladio mox feriretur, si nollet idolis immolare. Cumque civitates et loca praefati viri perlustrassent, nequaquam continuo repererunt. Interea pervenit ad eos fama viri Dei, quod praedicando aeterni regni Evangelium Belvacensium plebem occupasset. Quo audito, magis magisque ira et indignatione succensi, illuc cursu celerrimo properarunt.

13 Ad quam paullo antequam pervenissent, sentiens eos beatus Martyr, revelante sibi Spiritu sancto, in proximo esse, perstitit in loco quo docebat populum verba vitae, et cum eo multitudo maxima, quae jam erat per praedicationem beatissimi viri Dei ad fidem Christi conversa. Exhortabatur autem eos tanto attentius, quanto securior de gloria aeternae retributionis,

AUCTORE
ODONE EPISCO.
EX MSS.

f
Ejus pietas, et mortificatio.

Rom. 12. 1.

*Secunda per-
secutio sub
Domitiano.*

h
Fescenninus
Sisinus ve-
nit in Gallias.

*S. Lucianum
perquirunt.
i k l*

AUCTORE
ODONE EPISC.
EX MSS.
S. Lucianus
suos ad con-
stantiam hor-
tatur.

retributionis, dicens : Ecce, fratres et filii carissimi jam mihi Dominus meus Jesus Christus laborum meorum fructus et præmia olim repromissa donare dignabitur. Unde, dilectissimi, perseverate fortes in fide Christi : quoniam ego jam nimia senectute lassatus, cum palma martyrii gaudens ad Christum ire festino. Vos autem in accepta gratia stabiles perdurate. Non vos terror Principum a fide Christi subvertat, non minæ deterreant, non suasio blandimentorum decipiat, non ulla promissorum facultas revocet; ut ibi vos æterna gaudia recipiant, ubi sunt ineffabilia vobis præmia præparata; ad quæ ire intrepidus festino, et ideo sevitiis persecutorum non pertimesco. His ita dictis elevatis oculis in cælum, gratias egit Deo coram omnibus, qui eum dignatus est computare cum sanctis Martyribus, et a suis sanctis sociis non dividere. Gratias, inquit, tibi ago Domine Jesu Christe, filii Dei vivi, qui me cum B. Dionysio ejusque sociis in fine consociasti, et laboribus coæquasti. Unde peto ut me digneris in eorum numero computare, et regni tui consortem fieri.

14 Quibus ita per oratis egressus ab urbe Belvaco juxta Domini præceptum paululum secessit a civitate, non timore supplicii, sed ut juxta Domini præceptum exemplum præberet gregi. Sicque iter faciens cum beatis Martyribus, Maxianum scilicet et Juliano, non cessabat a colloquiis divinis et orationibus per omnem viam, donec perveniret ad montis cacumen, quo tendebat, *m* qui mons situs est secus amnem Tharæ ab urbe ferme tribus distans millibus. Ubi cum venisset, quasi civitas supra montem posita latere non poterat, quoniam et ipse mons pulchrum super fluvium populis præbet prospectum. Ibi itaque quasi in specula positus ipse vir beatissimus suam expectare decrevit martyrii coronam.

15 Interim milites præfati celeri volatu perveniunt ad civitatem Belvacum : ubi cum sanctum Dei Lucianum requisissent, non inveniunt, diligentius perscrutari cœperunt, quo abisset, quo dictum est, quod non longe ab urbe populum doceret. Illi vero continuo reascens equis subito pennigero equitatu adierunt montem, ubi vir Dei cum populo et suis morabatur discipulis. *n* Quo pervenientes ante ullam interrogationem judicariæ potestatis comprehenderunt Sanctos Dei, Maxianum scilicet atque Julianum. Forte ut eorum penis sanctum senem deterrerent, et revocarent ad culturam Deorum. Quibus comprehensis præcipiunt cum auctoritate regia cum omni furore, idolis immolare : Alioquin, inquit, nisi sacrificaveritis diis immortalibus, gladio vos mox puniri jubemus. Illi autem fortes in fide dixerunt, numquam se idolis, quia vana sunt, et opera manuum hominum, immolare : Quoniam novimus, dicunt, unum et verum Dominum Jesum Christum filium Dei vivi, pro cujus fide parati sumus mori. Quibus auditis continuo coram Beatissimi Luciani obtutibus jusserunt eos gladio puniri. Quibus ita paratis promissas sibi a Domino immarcescibiles per ceperunt coronas, et in numero sanctorum Martyrum, cum pace sunt recepti. Pro quorum gloria B. Lucianus Dominum collaudans voce gratulabunda coram omnibus dixit : Exulto et jucundor in te Deus meus, quia filios meos me præire ad coronam intueor.

a Ms. S. Max. addit isthic mansisse Dionysium, quod ibi amplius fervere immanitatem erroris cognovit.

b Ms. S. Max. et Lovetus habent, eos a S. Luciano fuisse conversos, eique adhæsisse, hic gente bellouacos facit.

c Cæsar lib. 2, de bello Gallico scribit centum millia eos conficere posse, atque in Belgiam concilio contra Romanos 60000 politicos.

d Addit ms. S. Max. et Lovetus, propter insolentiam eorum, seu propter custodias cæterarum, etc.

e Hic plurima interjiciuntur in ms. S. Maximini, de ejus virtutibus, miraculis, plurimisque ab eo et Maximiano ac Juliano conversis, in urbe, vicis, ac villis; atque hæc inter alia, quæ ex quopiam alio ms. recitat quoque Lovetus : In quibus profecto

laboribus interdum, etsi fessus videbatur senio, vigore mentis, et virtute Spiritus sancti confortabatur; ut posset dicere cum Apostolo : Fortis sum et omnia possum in eo qui me confortat. Ad hoc quippe hi sancti viri tam contiguas atque affines in predicatione Evangelii sibi elegerant partes, quo possent de proximo divinis quam saepe consolari eloquiis, mutisque se representare adspectibus. Ideo quibus erat cor unum, et anima una, unaque caritas divini amoris, quia simul esse non poterant propter commissam sibi predicationis officia, lueraque animarum; neque longe diu ferebant, ut se vicissim sacris recrearent alloquiis. Unde adhuc hodie monumenta monstrantur B. Dionysii, publica, quæ ejus ex nomine vocatur, via, per quam, ut fertur, venire consueverat summus Pontifex, ut has sua præsentia illustraret partes, sanctumque senem et beatissimum Lucianum suo referet aspectu, et pariter quantisper decertantes curabant verbo feritatem gentilium ad veri Dei dirigere servitutum.

f Constant Bellouaci traditio est, ades, in quibus olim divina officia celebrare consueverat, consecratus deinde in ecclesiam ejus primum, deinceps S. Nicolai nomini sacram : tuque ejus rei memoriam illius festo die Missa fit supra primum magni altaris fornacem.

g Capta erat Domitiani persecutio prius quam in Gallias veniret Lucianus, si Clemente Pontifice venit : sed fortassis edicta nondum in omnes perlata erant provincias.

h Sub hoc martyrium subiisse S. Dionysium traditur. Lovetus scribit Sisinnium intellecta Domitiani morte in Urbem redisse; Julianum vero Præsidentem quandam scire in Christianos perrexisse, atque ab hujus satellitibus occisum esse S. Lucianum. Renatus Benedictus negat jurisdictioni ejus subjectos fuisse Bellouacos, misisse tamen eo milites ad hanc eadem perpetranda. De tempore cædis S. Dionysii alibi : Baronius sub Trajano, alii sub Hadriano eam volunt contigisse.

i Alii Jachinus, Vinc. Jacinus, Petr. de Natal. Latinus.

k Ms. S. Max. Januarius, Petr. Larius.

l Vinc. et Petr. Antrus, Belfort. Andrus, Momb. Antius, Lovet. Anterus, ms. S. Max. Auctor.

m Papius Massonus de fluminibus Gallia : In Bellovacis Picardie populis, qui late patenti, Tharam majorem, et Therinam minorem amnes omittere non debeo. Uterque ab occasu profluit, uterque in orientem fertur; quod rarissimum est. Milliacum autem locus est Bellovacorum, Castellania hodie a Claromonte dependens, ad Regesque pertinet, certa tamen ex parte ad Hadrianum Botherium egregie nobilem, cujus domicilium indicamus esse in Bellovacis vico Cagnio. Hi duo fluvii concurrunt atque conflunt, et aquas suas permiscunt, abundantique troctis et caneris. Et post pauca : Prope Milliacum autem mons est nomine Millius, et pratium in ejus summo visitur, in quo Lucianus Martyr capite plexus vitam amisit. Montem illum Gallicæ Montille vocant, teste Loveto. Renatus Benedictus scribit huc venisse Lucianum, non ut se persecutorum furori subduceret, sed ut adventantibus occurreret.

n In ms. S. Max. sequitur hic exhortatio S. Luciani ad suos.

CAPUT IV.

S. Lucianus varie tortus, occiditur.

Tunc Latinus, Jarius, et Antor cum ira et indignatione, quasi ex uno ore atrociter eum alloquuntur : Tunc es ille, inquit, qui maleficiis tuis seducis populum, ne obediant jussis invictissimi Angusti atque Senatui Romano, ut immolent diis immortalibus grata libamina? Quibus S. Lucianus respondit : Ego maleficus non sum; sed sum servus Jesu Christi, eruditus divinis doctrinis. Unde Dei populo viam veritatis ostendo, et Dominum meum Jesum Christum, qui facturam suam venit in mundo redimere, et a cultura dæmonum avertere, quomodo inoffenso pede sequi debeant, innotesco, ut ad lucem revocati supernam, a suis tenebris eruti, salventur, quia iustum est ut illi soli cervicem cordis inclinent, qui pro omnium salute crucifixus voluit mori.

17 At hæc illi : Quomodo, inquit, tu Deum asseris quem non solum mortuum pronuntias, verum etiam crucifixum? S. Lucianus respondit : Licet vestra infidelitas clementissimi Regis non mereatur audire arcana; tamen propter multitudinem adstantem paucis edisseram : Deus Dei filius, qui semper fuit cum Patre ante secula, propter prævaricationem primi hominis, in fine temporum pro preparatione humani generis voluit fieri verus homo ex virgine, ut esset verus Deus et verus homo, essetque idem Deus et homo, unus Christus, verus Dei et hominis filius; ut qui erat, impassibilis in divinitate semper manens cum Patre, fieret non solum visibilis, verum etiam et passibilis pro nobis secundum humanitatem. Hinc factus est obediens Deo Patri pro redemptione nostra

Visunt se invicem Dionysius et Lucianus.

Lucianus generose carnificibus respondet.

Mysterium Incarnationis exponit.

Math. 10. 23.

Secedit ad montem Millium.

m

n

Comprehendunt Maximianum et Julianum.

plectuntur capite.

nostra usque ad mortem, mortem autem Crucis. Alias autem nisi filius Dei, hominis etiam filius dignaretur fieri, nec humanum genus ad veniam, nec mortales redirent ad vitam. Hæc et alia multa beatissimo prosequente Luciano, milites magis magisque furore sunt repleti; qui et dixerunt: Jam enim te senectutis invitaverat tempus, ut ab infantilibus vanitatibus respisceres; sed quoniam vanitas nimia te decipit, et superflua invitat loquacitas, ad mortem ire temeritate nimia confisus non formidas. Verumtamen nisi cito respiceris et recesseris ab hac audacia, et sacrificaveris diis immortalibus grata libamina, senectutem tuam multis afficiemus tormentis.

De nomine et genere interrogatus respondet.

18 Tunc residentibus illis, adstare eum coram jussurunt. Aiunt itaque ad eum voce minaci: Nomen siquidem nobis tuum conditionemque declara celerius. Quibus athleta Christi respondit: Si quidem a progenitoribus quidem meis vere Lucius sum vocatus; in regeneratione vero, qua renatus sum ad æternam vitam in Christo, Lucianus vocor. Conditionis vero cujus sim, Romanum me esse genere, quod in omni orbe notissimum est nomen, profiteor: sed quod nobilius est mihi, servum me esse Christi Jesu ostendo; quod lucide patet, quia mihi nihil aliud est vivere nisi Dominus meus Jesus Christus, et mori lucrum: ideo me ejus esse servum gaudeo et confiteor. Tunc milites, hoc est, inquirunt, quod locuti sumus; quia magus et seductor es eorum qui te audiunt: insuper contumax comprobaris, quando et procaciter quæque loqui non cessas, et tuæ nescis tandem aliquando fessæ succurrere senectuti. Quod si Romanus es, cur a cultura deorum insanissime recessisti, quos Augustus Cæsar veneratur cum omni Senatu Romano, et colit universus orbis? S. Lucianus respondit: Ex quo renatus sum in Christo, et verum cognovi Dominum meum Jesum Christum, non solum diabolo atque idolis, verum etiam omnibus operibus ejus fide abrenuntiavi. Sed quod ego loquor, et confiteor de Christo Domino, neque auribus percipitis, neque retinere mente valetis. Excæcavit enim vos infidelitas cordis, nec non et Cæsarem Augustum una cum Senatu, a quibus talia detulistis decreta, ut nos homines rationabiles sacrificemus dæmonibus, et inclinemus cervices nostras idolis manu hominum factis.

Christum libere confitetur.

Flagris cæditur.

19 Latinus vero, Januarius, et Antor hæc audientes injuriæ Cæsaris impatienter ferunt: tuncque apprehendentes eum vinctis manibus tradiderunt tortoribus: qui et extendentes eum diris atrociter ceciderunt flagellis. Cumque ab eis nimium flagellatus fuisset, et vinctus admodum teneretur, diu cruciatibus tortus athleta Dei, nec doloribus superatur nec minis deterretur; sed fortis in fide Christi pene jam decrepita senectutis membra puro vigore animi roborabat, ita ut semper inter verbera eodem vultu, eadem mente perdurans, Christi nomen viva voce non cessaret confiteri, dicens: Christum Dei filium et corde credo, et ore laudare numquam cessabo.

Plectitur capite.

Luce ac voce celesti invitatur ad gloriam.

20 Tunc furore permoti, data sententia jusserunt eum gladio feriri. Sicque unus ex militibus evaginato gladio, parata jam sancta cervice, sanctum et pretiosum ejus caput abscidit. Cumque sancti viri cadaver jaceret, adhuc et palpitaret exanime; videntibus cunctis, etiam ipsis mortis ministris, lux de cœli ingens super corpus sanctum effulsit, et vox magna pariter cum luce venit, dicens: Euge bone famule Luciane, qui pro me sanguinem tuum fundere non dubitasti; veni, et suscipe coronam olim tibi promissam; quia cum Sanctis gratulaberis in cælo. Veni, et percipe mansionem gloriæ olim tibi paratam cum Angelis. Quæ nimirum vox non propter ipsum, qui semper hanc repositionem in corde gestaverat per fidem, facta est; sed propter adstantes, ut fidem Domini nostri Jesu Christi a S. Luciano longe diu prædicatam, certiores de meritis sancti viri fidissime retine-

rent. Hoc autem die Sabbathi hora a tertia factum est in monte quem supra memoravimus, tertio ab urbe miliario, lvi Idus Januarii. Quod cernentes et audientes viri qui crederant, vel qui non crederant, omnes nimio terrore percussi, nutu divino aliqui fugerunt; aliqui vero stupefacti mirantes præ gaudio, quia videbant se liberatos a laqueis diaboli, tamen non ferentes claritatem lucis paulisper recesserunt a loco.

a *Addi Lovetus.* post meridiem.
b *Lovetus.* vii.

CAPUT V.

Caput proprium defert, sepelitur.

Tunc erigens se sancti viri corpus exanime, apprehendit propriis manibus sanctum caput abscessum stabili gressu Spiritus sancti gratia, cujus fuerant membra corporis et organa, una cum ministerio Angelico, acsi vivens in corpore, iter plantis firmissimis carpere cepit: portansque pretiosum caput, ductu Angelico, a monte quasi millibus tribus a transvadato fluminis alveo pervenit ad locum, quem vir sanctus sibi funeri tradendum elegerat, uno a prædicta urbe distantem ferme miliario, ubi in agello publico cum palma victoriæ Sanctus requievit in pace.

Præcisum caput manibus defert.

a

b

Sepelitur a Christianis.

Odor suavis a corpore.

22 b Unde viri devotissimi, qui ejus fuerant prædicatione conversi, occurrerunt cum aromatibus et sanctum linteaminibus mundis obvolventes corpus, sepelierunt cum magno honore et reverentia in monumento, ut videbatur, tunc novo. Verumtamen ne absque Angelorum officiis viderentur exequiæ celebratæ; dum sanctissimum corpus reconditur, apertæ sunt nares eorum subito, senseruntque mira odora-menta valde fragrantia omnes qui aderant, donec exequiæ beatissimi viri celebrarentur, et corpus humo obtegeretur. Illi autem viri stupefacti admirantesque præ gaudio dicebant ad invicem: Quidnam est hoc? Gloria tibi Domine Jesu Christe: quia nostræ nares odorem talem tantumque nunquam senserunt. Gloria tibi Christe Salvator, quia sic sumus repleti, ut nihil nobis ulterius boni deesse credatur. Porro quanto amplius talia loquebantur, tanto amplius odor affluabat divinus, ita ut jam nullus dubitare posset, Angelorum ad has exequias a principio passionis ejus interfuisse ministeria.

23 Quibus rite expletis prostraverunt se omnes in terram cum nimio timore et magna cordis devotione clamantes et dicentes: Credimus te Jesu Christe verum Dei Filium cum Patre et Spiritu sancto regnantem in cælis; sicut a sancto Martyre tuo Luciano audivimus aure, et didicimus mente. Cum autem multitudo populi qui quasi ad spectaculum de diversis partibus ex villulis convenerant et vicis, talia vidissent, vel audissent a credentibus, eodem die, ut æstimatum est, corde compuncti crediderunt in Dominum Jesum Christum filium Dei vivi ferme quingenti homines ex diverso sexu. Jam enim conversi fuerant per prædicationem Beatissimi Luciani in Galliis non minus quam triginta millia hominum, aut multo amplius diversi generis et ætatis; qui relictis idolis confitebantur Deum Patrem ingenitum, et Filium ejus unigenitum, una cum sancto Spiritu, in trinitate verum et unum Deum. Qua fide per lavacrum regenerationis renati, et innovati, fabricaverunt Domino mox nonnulli eorum devotissime in eodem loco super sanctum corpus, ad honorem ipsius Martyris, basilicam.

5000 conver-tuntur.

30000 a S. Luciano in vita conversi.

Basilica ad ejus tumulum.

24 Sanctorum autem Maxiani et Juliani corpora in monte, ubi decollati fuerant, sunt sepulta. Sed crescente numero et devotione Christianorum, a fidelibus inde levata beatissimi Luciani corpori sunt conjuncta. Ubi postea in melius ædificata et ornata ecclesia, Domino Patre cooperante, plurima recte potentibus præstantur a Domino Jesu Christo per

SS. Maxianus et Julianus transferruntur.

AUCTORE
OBONE EPISCO.
EX MSS.

merita et intercessionem sanctorum Martyrum beneficia. Quorum, quia una fuit fides, unaque caritas, una et in martyrio confessio; ideo jure credimus eorum quod una sit in aeterna beatitudine societas, unumque consortium meritum. Et ideo gratias agamus Creatori nostro, quoniam testes Christi trino numero assumpti fidele consummaverunt propter fidem Trinitatis in terra martyrium: quod quia factum novimus, veneramus fideliterque recolimus et agnoscimus.

Epilogus ad
Belvacenses.

23 Ecce fratres, etsi purpurata est universa terra sanguine Martyrum, purpurata est civitas nostra horum cruore, Christi respersa sanguine. Etsi floret caelum coronis Martyrum, floret et nostra tellus istorum decorata virtutibus. Ornatae sunt reliquae ecclesiae memoriis Martyrum, ornata est ista horum triumphis, et consecrata reliquiis. Insignita sunt tempora nataliis Martyrum, insignita est et hodierna festivitas, qua celebratur eorum natalis de ascensione ipsorum ad caelos. Crebrescunt ubique sanitates meritis Martyrum, crebrescunt et hic ad eorum tumulum insignia virtutum et exuberant beneficia sanitarum: aegroti veniunt et sanantur, caeci illuminantur, claudi curantur, vexati a demonibus liberantur: et quod majus est, fidelium exaudiuntur preces, suscipiuntur vota, peccatorum vincula resolvuntur, aperitur caelum pulsantibus: praemia assequuntur ecclesiae. Felix nimium et Deo grata beatorum Martyrum societas, quorum ex consortio Angelorum chori gratulantur in caelis, meritis vero eorum et precibus omnium fidelium digna petitio praestatur in terris, praestante Domino nostro Jesu Christo, qui cum coaeterno Patre ac Spiritu sancto vivit et regnat per immortalia secula seculorum. Amen.

Miracula ad
Martyrum
sepulchra.

a Ms. S. Mar. Thare transposito vado. Massonus ex vita ms. Thare transacto, unde Lovetus ait in vico Miauroy Tharam transisse; cerni etiam in Monte Millio semitam per quam ille caput gestans incessit, et Roseam appellari, sive Rosetum, la rosiere, inque ea rosas nasci mirifici ruboris, quales eadem alio transplantata rosula non ferunt: etsi vero asper et praecipue ad latus unum sit mons Millius, nunquam tamen ex curruum carrucarumve lapsu cutquam eorum, vini, reive alterius jacturam contigisse: itaque etiam haereticos, qui cultum aversantur Sanctorum, openque negant eos ferre mortalibus, saepe numero se eorum esse confessos, carrucis isthic suas eversas, perque declivis devolutas esse, se tamen cum in ima descendissent, et vinum omne salvum, et equos incolunt reperisse.

b Agones MM. Viri autem loci illius.

ALIA VITA

AUCTORE MONACHO ANONYMO.

EX MS. S. MARLE DE RIPATORIO.

CAPUT I.

S. Lucianus Bellovacis Christum praedicat.

Beatorum Martyrum sacra certamina percurrentes, digno, dilectissimi, obsequio veneremur, et piis obsequiis exequamur. Dum enim illorum sacra martyria pia amplectimur caritate, nostrorum necesse est ut fiat ablutio delictorum. Hic etenim eos temporalis poena ad tempus afflixit et tersit: illic eos aeterna gloria remuneravit et fulsit. De quorum collegio beatissimus Lucianus extitit Martyr; cuius et sacri martyrii palmam et pro Christo certaminis gloriosi cupio retexere gesta, non meo merito nec proprio confisus ingenio; sed ipsius adjutus suffragio, qui mihi suae dignatus est seriem passionis intimare. Vos itaque obsecro, fratres, sollicite audire contendite: ut dum ejus imitatores martyrii fueritis in terris, ipsius gloriae consortes esse valeatis in astris.

Sanctorum
gesta utiliter
leguntur.

a
Julianus Praefectus, Christianos, qui diis et ceteris deorum officiis non immolarent, capitalem juberet subire sententiam;

per omnes provincias executeo constituit et proditores, ut si quis eorum Christianum quolibet advenisse cognosceret, ejus praesentiae omnimodis nuntiaret. Erat enim tunc Sanctorum persecutio generalis: cum impius persecutor ad extinguendum se Christianitatis nomen armaverat. Nullum tunc in civitatibus Sancti refugium habebant, nulla in montibus et speluncis Martyribus remanserant congesta solatia.

3 Eodem itaque tempore beatissimus vir Sanctus Lucianus sanctissimo Martyri consociatus Quintino, urbe Roma, cum B. Dionysio pariter egressi Gallias adierunt, Dominicae memores jussionis: Si vos persecuti fuerint in una civitate, fugite in alteram; et ut nobis patientiae suae praebent exemplum, et effusio sanguinum ipsorum nostrarum fletet documenta virtutum. Vos vero, fratres carissimi, intenta haec aure percipite, et credite nobiscum implere posse Dominum in Sanctis suis quae scripta sunt. Inter haec etiam pensare debemus, quanta sit gratia, Sanctorum sequi vestigia, pro Christo dolores corporum tolerare, mortem momentaneam non timere, mundum cum suis voluptatibus spernere, nec timere una hora ferre dolores corporum, qui optant in aeternum gaudere cum Christo.

S. Lucianus
venit in Gal-
liam.
Math. 10. 23.

4 Beatissimus itaque Lucianus, ut supra diximus, ab urbe Roma egressus, a B. Dionysio b Presbyterii sumpsit officium, et Belvacensem ad urbem cursu properavit intrepido. Atque tunc S. Dionysius Parisius abiit, Sanctus denique Quintinus Ambianis civitatem elegit, ut unusquisque eorum de propriis civitatibus exemplis suis et traditionibus Christo Domino fructum boni operis consecrarent.

b
Adi Belva-
cos.

5 Sanctus igitur Lucianus mox ut Belvacensium penetravit fines, copit Christi Evangelium praedicare, quod ejus pectori sanctus Spiritus dignanter infuderat, ut verbo suae praedicationis homines ad imaginem Dei factos a demonum cultura erueret, et ut unum Deum caeli terraeque conditorem puris mentibus adorarent, atque ut solum Patrem invocarent ingenitum, Filium a Patre solo confiterentur genitum, Spiritum sanctum ab utroque procedentem crederent. Talibus itaque beatissimus Lucianus populum monitis instruebat. O carissimi filii, invictissimi milites, et divini praelii bellatores, qui antiqui hostis tanto tempore vinculis fuistis obnoxii, a misera servitute laxati, Christum Dei filium pro vestra redemptione venisse per uterum sanctae et intemeratae virginis, jam pariter vel sero cognoscite. Ni enim vos ab idolorum cultura sacri baptismatis unda reddiderit emundatos, caelestis regni nequibitis esse consortes. Sed cum et vos pura confessio et sancti lavacri unda resperserit emundatos, a morte poteritis erui sempiterna, quando vestri cordis tenebras lux depulerit sempiterna, et supernae gloriae baptismi gratia reddiderit candidatos. Cumque sanctus vir die noctuque hujusmodi verbis cunctum populum admoneret, et ejus fama sanctitatis regiones finitimas replevisset, coeperunt tunc multi a demonum cultus recedere, et Christum Dei filium pro totius mundi salute et redemptione per uterum sanctae virginis ad terras venisse totis viribus credere, et puris pectoribus confiteri.

Multos conver-
tit.

6 Sed prius nos quam passionis ejus gloriosum aggrediamur agonem, sanctissimi Martyris, et c perfecti monachi laudabilem continentiam curabimus intimare. Cum esset itaque Spiritu sancto repletus, Christianam et Catholicam sapientiam diligebat, abstinens se ab omni opere malo, et fidem tenens perfectam, Christo sedulum exhibebat officium. De abstinentiae igitur virtute, qua se quotidie macerabat, ut Christo Domino carnis suae hostiam immolaret, pauca dicenda sunt. Alius enim illi cibus non erat assiduus, quam esus herbarum virentium, et aquae frigidae cali-

Ejus mira ab-
stinentia:

cem

alia virtutes.

cem pro potu fesso corpori tribuebat. Quadragesimæ vero diebus bis in septimana cibum corpori ministrabat. Sustentabat enim eum celestis alimoniam victus, et membra debilia divina gratia roborabat. Eratque sanctus vir miræ patientiæ, summæ abstinentiæ, sanctæ humanitatis, et omnium gratiarum copia exornatus. Tempus me deficiet, si omnium virtutum ejus gratiam prosequi voluero. Erat vultu placidus, et mente tranquillus, canis decoratus Angelicis. Tantique circa eum excreverat sanctitas et virtus operum, ut in terris corpore positus, cum Angelis habitaret in spiritu.

a Imo Præfectus, ut jam dictum est, et habet Petrus de Natal. Saussaius, et alii.

b In superiore vita dicitur a S. Clemente consecratus Episcopus.
c Tam ex variis compellationibus fratrum, tum hinc, conjicimus a Monacho quopiam hanc scriptam esse vitam. Non est tamen ceria omnino conjectura.

CAPUT II.

S. Lucianus comprehenditur, socii occiduntur.

Perquiritur a satellitibus Juliani Præsidis.

Cumque, ut supra diximus, Julianus nequissimus Cæsar, crudelitatis furore succensus in Sanctos Dei sævissima persecutionis rabie ebullisset, nuntiatum est ei, quod sanctus vir Lucianus urbe Roma egressus esset, ut aliis provinciis Evangelium veritatis inferret, et idolorum nomina penitus conferenda doceret. Quo audito impius Cæsar nimio furore turbatus, præcepit tribus pueris suis fortissimis viris, Latino, Jario et Antro, ut Sanctum Dei ubicumque potuissent perquirere Lucianum. Quod si eum reperissent, aut suæ eum audientiæ præsentarent, aut ferendum gladio traderetur. Quam dum jussionem persecutores acciperent, egressi ab Urbe cum ingenti fremitu, rabie furoris accensi, huc illucque per civitates et provincias Sanctum Dei Lucianum inquirere non cessabant. Cumque regiones et civitates finitimas perlustrassent, et beatissimum Lucianum invenire penitus non valerent; pervenit ad eos, quod prædicando æterni regni evangelium, Galliarum populum occupasset. Quo audito, magis magisque in ira indignationis accensi, Gallias penetrarunt, cursu eum celerrimo persequentes. Cumque jam omnipotens Deus sanctum virum Lucianum a laboribus hujus vitæ vellet quiescere, et ejus martyrium in exemplum hominibus demonstrare, pervenerunt persecutores nequissimi ad civitatem, cui Belvacus nomen est. Sexto itaque sabbato egressionis eorum qui eum persequerentur ab Urbe, sanctum virum Lucianum vi Idus Januarii populum docentem repererunt. In quo loco populi caterva quam plurima sancti viri jam erat admonitione conversa, et idolorum superstitione calcata, ad Christianitatis se nomen ejus monitis conversam gaudebat. Erat enim vox totius populi una lætantium, dum se cognoscerent a mortis laqueo ad vitæ fugisse solatium.

Adventantibus lictoribus, pergit populum docere.

8 Interea dum sanctus vir doctrinis insisteret pietatis, et Christi populum ab errore converteret vanitatis, elevatis paululum oculis, persecutores suos eminus venire conspexit. Quos ut vidit, a prædicationis tamen suæ verbo non destitit, sed salubribus populum monitis hortatus est dicens: Ecce fratres et filii carissimi, jam mihi Dominus meus Jesus Christus laborum meorum retributor esse dignatus est; jam corpus nimia senectute lassatum; cum fructu martyrii anima ad palmam transiet sempiternam. Vos itaque carissimi filii in accepta prædicatione state firmissime, et nec terror Principum, nec minæ Judicum, aut mala suasio amoris, a vitæ vos valeat monitis revocare; ut ibi sequantur merita gregis, ubi præcesserit fortitudo Pastoris. His ita dictis, elevatis oculis in cælum sanctissimus Lucianus, et puras manus inferens cælo, totis cum viribus dixit: Gratias agotibi Domine Jesu Christe redemptor

mundi, qui me ad titulum dignitatis tuæ vocare dignatus es, et beatissimorum Martyrum tuorum Dionysii et Quintini consortem efficere. Dignare ergo Domine Jesu Christe in eorum me numero computare, et regni tui heredem facere sempiternum. His ita gestis, egressus a supradicta urbe Belvaco, cœpit iter suum intrepidus agere, et in accepta se exerere fortitudine, ut in opere divini ministerii martyrii sui cursum impleret. Cumque pervenisset ad montem qui vocatur a Amnis, qui situs est super alveum Taræ, qui mons tribus ab urbe millibus distat, pulchrum populis super rivum fluminis spectaculum præbet.

9 Cumque S. Lucianus cum duobus pueris, his nominibus Maxiano et Juliano, officii sui omnipotenti Domino dicatum redderet cursum; advenerunt impii persecutores, qui a nequissimo Juliano fuerant directi. Tunc illico apprehendentes Sanctos Dei Maxianum et Julianum, coram beatissimi Luciani obtutibus gladio eos puniri jusserunt. Quibus interfectis, Christo ex effusione suorum sanguinum digni Martyres consecrati sunt. Tunc sanctissimum Dei Lucianum cum ira et indignatione taliter allocuti sunt dicentes: Tunc es ille, qui maleficiis tuis seducis populum, ut sacratissimis diis non immolent, et ut invictissimorum Principum decreta contemnunt? S. Lucianus respondit: Ego maleficus non sum, sed beneficiis eruditus supernis, Christi populo viam veritatis ostendo, et Dominum meum Jesum Christum, qui facturæ suæ pio semper dominatur affectu, quomodo inoffenso pede sequi debeant, immutesco, ut ad lucem evocati supernam a suis tenebris eruantur; et cognoscentes Dei filium ad terras pro ipsorum redemptione venisse, superstitionis idolorum sectam spernentes, ipsi soli cervicem cordis inclinent, qui pro omnium salute voluit crucifigi.

10 Ad hæc respondentes ministri dixerunt: Quomodo tu Deum pronuntias, quem asseris crucifixum? S. Lucianus respondit: Licet enim vestra infidelitas et aures idolorum surdæ et polutæ superni et clementissimi Regis audire non mereantur arcanum; tamen propter adstantem multitudinem vulgi, breviter dicam quomodo et Deus est ante secula, et verus homo voluit in fine temporis crucifigi. Deus Pater inginitus, Deus filius a solo Patre genitus, Deus Spiritus sanctus procedens a Patre et Filio, tres personæ, sed una substantia, qui nec initium habuit, nec ævi poterit fine concludi, cum omnia quæ videntur, et quæ non videntur, ipsius sapientia constet esse fundata; humanis misertis excessibus, sanctam Virginem, de qua in fine seculorum nasci dignatus est, elegit, ut invisibilis permanens in suis, visibilis fieri dignaretur in nostris, factus obediens Patri usque ad mortem, mortem autem crucis; et Deus impassibilis manens, homo, quem assumpserat, crucis patibulum pro omnibus sustineret, ut ubi erat culpa gravior, ibi esset gratia major. Nisi enim filius Dei, hominis etiam filius fieri dignaretur, nec peccatores ad veniam, nec miseri transirent ad Superos.

a Imo Millius; de quo et Thara amne dicitur ad priorem vitam.

CAPUT III.

Occiditur, sepelitur, clarescit miraculis.

Hæc et multa alia Luciano beatissimo prosequente, milites magis magisque furoris stimulis urebantur, et respondentes dixerunt: jam enim te senectutis invitaverat tempus, ut ab infantilibus vanitatibus respiscere debuisses. Sed quoniam et vanitas te nimia obsidet, et ad mortem superflua invitat loquacitas, nomen nobis tuum conditionemque declara. S. Lucianus respondit: A carnalibus parentibus vocatus sum Lucius, sed in regeneratione sacre undæ baptismatis Lucianus sacro Sacerdotis vocatus ore cognoscor.

AUCTORE
MONACHO
ANONYMO.

Scedit in
montem.

a

SS. Maxianus
et Julianus
occiduntur.

S. Lucianus
intrepide per-
secutoribus
respondet.

Mysterium
Trinitatis et
Incarnationis
explicat.

De nomine et
genere inter-
rogatus re-
spondet.

ACTORE
MONACHO
ANONYMO.
Phil. 1. 21.

gnoscor. Conditionis vero ejus sim lucide patet, cum mihi nihil aliud sit, quam secundum beatum Apostolum et Christo vivere, et pro ipso lucrum mori. Consepultus enim sum illi in fonte baptismatis, et ipsius sequor vestigia, ejus sum sanguine reformatus. Tunc milites respondentes dixerunt: Hoc est quod locuti sumus, quia seductor es, et deorum contumax comprobaris: quando et vana quæque loqui non cessas, et tuæ necis fessæ succurrere senectuti. S. Lucianus respondit: Quod ego loquor, neque auribus percipitis, neque retinere mente valetis. Excecavit enim vos infidelitas vestra, et Principem vestrum Julianum sævissimum, a quo directi estis, æterna cæcitas et caligo possidet tenebrarum.

Flagellatur.

12 Milites itaque injuriam Caesaris impatienter ferentes, apprehendentes eum et vinctis manibus eeciderunt. Cumque ab eis nimie flagellatus, et vinctus admodum teneretur, sanctus vir nec terrore concutitur, nec dolore corporis sui superatur, sed confusus in Domino, imbecillia senectutis membra juvenili vigore sustentans, eodem vultu, eademque mente perdurans, Christi nomen vivaci voce confiteri non timuit dicens: Christum Dei filium et corde credo, et ore non cesso laudare. Tunc unus ex militibus evaginato gladio, parata jam sancta cervice, pretiosum caput abscedit.

Occiditur.

Luce et voce
caelesti hono-
ratur.

13 Cumque sancti viri cadaver jaceret exanime, videntibus militibus et vulgi multitudine, lux de cælo super sanctum corpus emissa est, et vox pariter cum luce venit, dicens: Euge bone famule Luciane, qui pro me tuum sanguinem fundere non dubitasti in terris, cum Sanctis gratulare in astris: Veni ad preparatam tibi in caelestibus mansionem. Veni cum palma Martyrii, accipe promissa quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec cor comprehendere valet humanum, et confratrum tuorum Martyrum consortio perfruire beatorum. Hoc autem factum est diei hora quasi tertia in monte, quem supra memoravimus, tertio ab urbe miliario.

Caput præci-
sum manibus
gestat ad 2
miliaria.

14 Dei autem facto consilio qui Sanctos suos cum mensura probat, et sine mensura glorificat, recedentibus a loco ministris nequam, erigens se sancti viri corpus exanime, apprehendensque manu propria sanctum caput abscissum, stabili gressu Domini misericordia suffragante, mirum in modum aesi vivens in corpore iter suum carpere plantis firmissimis cepit. Portansque eum a monte quasi millibus tribus, Taræ transposito vado, pervenit ad locum quem vir sanctus funeri tradendum elegerat, uno a prædicta urbe miliario ditans in agello publico, ibique

cum palma victoriæ Sanctus requievit in pace.

15 Viri itaque loci illius qui Beatissimi fuerant admonitione conversi, venerunt devotissime cum aromatibus, et sanctum linteaminibus mundis obvolvendes cadaver, sepelierunt illud in monumento novo, in quo nondum positus quisquam fuisse videbatur. In quo loco si devotus petitor veniens, S. Lucianum pro peccatis suis pura mente intercessorem precatus fuerit, sine dubio quidquid postulaverit obtinebit. Cumque sanctum corpus viri misericordiae reconderent, apertæ sunt nares eorum, senseruntque aromata Angelorum, qui a Domino ob sancti viri exequias fuerant destinati. Dixeruntque viri ad invicem: Quidnam sibi vult hoc esse? Odorem talem nostræ numquam nares senserunt. Sicque sumus repleti, ut nihil nobis ultra boni deesse credamus. Quanto autem amplius loquebatur, tanto eos amplius odor reficiebat divinus. Tunc prostrati in terram, cum magno timore et cordis devotione clamabant dicentes: Credimus te Christum Dei Filium cum Patre et Spiritu sancto regnare in cælis, sicut a sancto Martyre tuo Luciano didicimus. Et conversi sumus eadem hora quasi quingenti viri, gratias agentes Deo. Jam enim conversi fuerant per S. Lucianum in Galliis amplius quam triginta millia virorum, exceptis parvulis et mulieribus.

Sepelitur a
Christianis.

Suavis odor
in loco sepul-
turæ.

Convertuntur
500 antea su-
pra 30000.

Illustratur
miraculis.

16 Ædificaverunt autem in eodem loco templum novum, ubi Domino cooperante misericordiam Dei per S. Luciani merita consequitur omnis qui ejus meritis se crediderit exaudiri. Ægri veniunt et sanantur, cæci illuminantur, claudi recuperantur, vexati a dæmonio liberantur, et fidelium exaudiuntur vota precantium. Digne sibi talem Dominus Martyrem approbavit, qui pro ejus nomine passionis non timuit subire martyrium. O beatum virum, castum, sanctum, pudicum, verecundum, cujus exemplo populi convertuntur ad fidem, cujus de meritis Angeli gratulantur in cælis, cujus tactu confortantur infirmi, cujus meritis delictorum sarcina levatur: quem cunctus populus festina devotione concelebrat, quem terrarum Principes pronis adorant cervicibus. Ille jam choris admixtus Angelicis niveo candore resplendet. Ille cum Apostolis palmam assumpsit martyrii. Ecce ejus hodie solemnia celebramus, qui dum a nobis annua festivitate veneratur in terris, a Domino magnificatur in cælis. Sit tibi Deus Pater laus, sit tibi Deus Fili gloria, sit tibi Deus Spiritus summa potestas, qui sanctum Martyrem tuum Lucianum ita glorificare dignatus es, qui vivis, dominaris, et regnas, ex tunc et nunc et per infinita seculorum secula. Amen.

DE S. PATIENTE, VEL PATIENTIO,

EPISCOPO METENSI IV.

CIRCITER
ANN. CLII.
VIII JANUARIUM
S. Patientis
in sacris fa-
stis celebre
nomen.

Metis Gallia Belgicæ urbs illustris, (olim Divodurum, vel Diviodurum, Mediomaticum) ab Apostolicis temporibus præcones Evangelii atque Episcopos nacta traditur: quorum primus Clemens xxiii Novembris celebratur, secundus Cælestius xiv Octobris, tertius Felix xxi Februarii. His S. Patientis successit, longe Lugdunensi illo, de quo xi Septembr. antiquior. Hujus natalem celebrat vii Januarii Martyrologium Romanum, Rabanus, Notherus, Bellivus, Maurolycus, Galesinius, Molanus, viola SS. aliique. Et quidem Martyrol. Coloniense, atque Carthusiani Colon. in Addit. ad Usuardum, S. Joannis Apostoli discipulum fuisse aiunt. Andreas Saussains in Martyrologio Gallicano: Metis S. Patientis Episcopi: qui natione Græcus, S. Joannis Evangelistæ discipulus, quartus ordine hanc Ecclesiam rexit, eamque adhuc tenellam spiritualis sa-

piëntiæ lacte, et divini verbi pabulo enutrivit, ac sanctitatis suæ gloriosis illustravit insigniis. Huic ferunt S. Joannem a se abscedenti in pignus amoris unum ex suis dentibus dedisse: quem Metis, ubi postea substitit, in aedícula a se, sub amantissimi sui ipsius Præceptoris nuncupatione consecrata reposuit, perpetua observandum veneratione. Cumque multa in Episcopatu mirabiliter ac divine gessisset, piis laboribus perfunctus ad cælestem evolavit beatitudinem. Ferrarius xxviii Decembr. eum refert.

2 S. Patientis, aliorumque primorum Metensis Ecclesia Antistitum Acta intercidisse testatur Paulus Warnefridus in catalogo Episcoporum Metensium. Quam ætas, tamen hic damus de eo narrativunculam, ex antiquo ms. codice Ecclesie Metensis eruit Andreas Dinettus Noster: cui consimilis, sed aliquanto succinctior, extabat in ms. S. Martini Ultrajecti. S. Patientis meminerunt Claudi-

Ejus Acta,
nefridus in catalogo
Episcoporum Metensium. Quam ætas.

NOT. 122.

dus